

Nr 86

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag rörande beredskapslagring av olja, såvitt propositionen hänvisats till lagutskott.

Genom en den 19 september 1969 dagtecknad proposition, nr 136, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om ändring i förordningen (1957: 343) om oljelagring m. m.,
- 2) lag om ändring i förordningen (1957: 344) om oljeavgift m. m.,
- 3) lag om ändring i förordningen (1958: 575) om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m.,

dels

4) godkänna de riktlinjer som förordats för den fortsatta beredskapslagringen av oljeprodukter,

5) bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om de ändringar i oljelagringsprogrammet som kan föranledas av den begränsade omprövning av detta som fördragande departementschefen förordat.

Propositionen har, såvitt angår ändring i förordningen om oljeavgift m. m. och i förordningen om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m., hänvisats till bevillningsutskottet och i övrigt till lagutskott. I sistnämnda del har propositionen behandlats av andra lagutskottet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram ett program för fortsatt lagring för beredskapsändamål av olja under sjuårsperioden 1970—1976. Ansvaret för att genomföra programmet avses liksom nu åvila oljebranschen och storkonsumenterna av olja. Krigsreserven av drivmedel förutsätts även i fortsättningen förvaras i bombskyddade anläggningar. En del av krigsreserven av eldningsolja föreslås lagras i anläggningar som lokaliseras efter beredskapsmässiga överväganden. Denna lokaliserade lagring åvilar oljehandeln samt kraft- och värmeproducenterna. Beredskapslagringen föreslås omfatta även lagring av råvaror för framställning av stadsgas samt av gasol. Lagringen av råvaror för stadsgas skall åvila gasverken och lagringen av gasol dels staten, dels

säljare och importörer. Programmet föranleder vissa ändringar i förordningarna om oljelagring och om oljeavgift. Vidare föreslås följdändringar i förordningen om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m.

Investeringskostnaderna för beredskapslagringen av bensin, fotogen, motorbrännolja och eldningsolja beräknas till ca 760 milj. kr. Därav föreslås staten bidra med 80 milj. kr. för merkostnaden för den skyddade och den lokaliserade lagringen. Investeringskostnaderna för stadsgasindustrin beräknas till ca 18,7 milj. kr. och för oljebranschens lagring av gasol till ca 7,7 milj. kr. Investeringskostnaderna för ett statligt gasollager går upp till ca 19,8 milj. kr.

Av propositionen redovisas i det följande endast det av utskottet behandlade lagförslaget och vad föredragande departementschefen, statsrådet Lange, anfört i sin allmänna motivering i de frågor som behandlats av utskottet.

Det av andra lagutskottet behandlade författningsförslaget är av följande lydelse.

Förslag

till

Lag

om ändring i förordningen (1957:343) om oljelagring m. m.

Härigenom förordnas i fråga om förordningen (1957:343) om oljelagring m. m.,

dels att 1, 2, 4—8, 10—14 och 18 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i förordningen skall införas en ny paragraf, 6 a §, av nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.¹

För att ————— därom förordnar.

För att trygga tillgång på råvara för framställning av stadsgas skola vidare förbrukare av sådan råvara hålla lager därav enligt vad i förordningen stadgas.

Enligt vad ————— utvunnen olja.

2 §.¹

Lagrings- och inköpsskyldigheten avser mineralolja som tillhör någon av följande grupper, nämligen:

Lagringsskyldighet enligt 1 § första stycket och inköpsskyldighet avse mineralolja som tillhör någon av följande grupper, nämligen:

motorbensin, dock ————— av eldningsolja.

Sådana slag ————— annan gruppindelning.

Där ej ————— denna paragraf.

Vad i ————— inhemsk skiffer.

4 §.¹

Kungl. Maj:t fastställer, enligt grunder som riksdagen godkänt, den mängd olja, tillhörande var grupp, som sammanlagt skall hållas i lager.

Tillsynsmyndigheten skall före den 1 juli varje år på sätt stadgas i denna förordning bestämma huru mycket olja, tillhörande olika grupper, envar som enligt *förordningen* är lagringsskyldig skall hålla i lager under nästkommande kalenderår.

Kungl. Maj:t fastställer, enligt grunder som riksdagen godkänt, den mängd olja, tillhörande var grupp, som sammanlagt skall hållas i lager *enligt 1 § första stycket.*

Tillsynsmyndigheten skall före den 1 juli varje år på sätt stadgas i denna förordning bestämma huru mycket olja, tillhörande olika grupper, envar som enligt *1 § första stycket* är lagringsskyldig skall hålla i lager under nästkommande kalenderår.

Har lagringsskyldig ————— att överskridas.

¹ Senaste lydelse 1962:629.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Säljare är — — — — — inhemskt oljeraffinaderi.

Den som eljest under basåret sålt olja till avnämare inom riket är lagringsskyldig, därest han förvärvat oljan av säljare, som avses i första stycket, samt hans hela försäljning av olja under basåret uppgått till minst tjugutusen kubikmeter.

Den som eljest under basåret till avnämare inom riket sålt olja, vilken han förvärvat av säljare, som avses i första stycket, är skyldig lagra gasol, om hans försäljning av gasol under basåret uppgått till minst ettusen ton, och annan olja, om hans hela försäljning av sådan olja under basåret uppgått till minst tjugutusen kubikmeter.

6 §.

Förbrukare är — — — — — transportmedlets drift.

Skyldig att — — — — — kubikmeter eldningsolja.

Första och andra styckena äga ej tillämpning på olja som förbrukas såsom råvara vid framställning av stadsgas för försäljning.

6 a §.

Den som under visst kalenderår förbrukat råvara för framställning av stadsgas för försäljning är skyldig att under närmast följande kalenderår hålla i lager råvara av samma slag. Lagringsmängden skall utgöra en bestämd andel av den mängd råvara som förbrukats. Andelen fastställles av Kungl. Maj:t enligt grunder som riksdagen godkänt.

7 §.

1 mom. Vid lagringsskyldighetens bestämmande enligt 4 § andra stycket skall tillsynsmyndigheten mellan de lagringsskyldiga fördela de av Kungl. Maj:t enligt samma paragraf första stycket för påföljande kalenderår fastställda oljemängderna med undantag av vad som under sagda år skall lagras enligt sådan med tillsynsmyndigheten träffad överenskommelse, genom vilken någon åtagit sig att, utöver vad som följer av denna förordning, hålla lager av olja. Fördelningen skall, med ledning av de enligt 2 mom. beräknade basmängderna, ske så att inom varje

1 mom. Vid lagringsskyldighetens bestämmande enligt 4 § andra stycket skall tillsynsmyndigheten mellan dem som äro lagringsskyldiga enligt 5 eller 6 § fördela de av Kungl. Maj:t enligt 4 § första stycket för påföljande kalenderår fastställda oljemängderna med undantag av vad som under sagda år skall lagras enligt sådan med tillsynsmyndigheten träffad överenskommelse, genom vilken någon åtagit sig att, utöver vad som följer av denna förordning, hålla lager av olja. Fördelningen skall, med ledning av de enligt 2 mom. beräknade basmängderna, ske så att inom

(Nuvarande lydelse)

grupp olja för envar lagringsskyldig förhållandet mellan lagringsmängd och basmängd är i görlig mån detsamma.

2 m o m.¹ Basmängd inom viss grupp av olja är den mängd olja, tillhörande gruppen, som den lagringskyldige under de i 5 eller 6 § angivna omständigheterna sålt eller förbrukat under basåret eller, om han sålt eller förbrukat olja både under basåret och året eller ettvar av de två åren närmast dessförinnan, vad han under dylika omständigheter i genomsnitt för år sålt eller förbrukat under angivna tid. Beträffande värmekraftverk må Kungl. Maj:t dock förordna om andra grunder för beräkning av basmängd.

Vid beräkning — — — — — försålda oljan;

b) olja som han infört från utrikes ort eller utvunnit vid inhemskt oljeraffinaderi och för vidareförsäljning sålt till någon, vars försäljning av olja under kalenderåret närmast före försäljningen uppgått till sammanlagt minst tjugutusen kubikmeter;

c) olja som han sålt till någon, vilken enligt överenskommelse med tillsynsmyndigheten var skyldig att under kalenderåret närmast efter försäljningen hålla lager av olja, tillhörande samma grupp som den sålda oljan;

d) eldningsolja som han sålt för förbrukning vid anläggning inom riket, vid vilken under de tre försälj-

(Föreslagen lydelse)

varje grupp olja för envar lagringskyldig förhållandet mellan lagringsmängd och basmängd är i görlig mån detsamma.

2 m o m.¹ Basmängd inom viss grupp av olja är den mängd olja, tillhörande gruppen, som den lagringskyldige under de i 5 eller 6 § angivna omständigheterna sålt eller förbrukat under basåret eller, om han sålt eller förbrukat olja både under basåret och året eller ettvar av de två åren närmast dessförinnan, vad han under dylika omständigheter i genomsnitt för år sålt eller förbrukat under angivna tid. *I fråga om gasol skall dock endast den försäljning eller förbrukning som skett under basåret beaktas.* Beträffande värmekraftverk må Kungl. Maj:t förordna om andra grunder för beräkning av basmängd.

b) olja *tillhörande annan grupp än gasol*, som han infört från utrikes ort eller utvunnit vid inhemskt oljeraffinaderi och för vidareförsäljning sålt till någon, vars försäljning av *annan olja än gasol* under kalenderåret närmast före försäljningen uppgått till sammanlagt minst tjugutusen kubikmeter;

c) *gasol som han infört från utrikes ort eller utvunnit vid inhemskt oljeraffinaderi och för vidareförsäljning sålt till någon, vars försäljning av gasol under kalenderåret närmast före försäljningen uppgått till minst ettusen ton;*

d) olja som han sålt till någon, vilken enligt överenskommelse med tillsynsmyndigheten var skyldig att under kalenderåret närmast efter försäljningen hålla lager av olja, tillhörande samma grupp som den sålda oljan;

e) eldningsolja som han sålt för förbrukning vid anläggning inom riket, vid vilken under de tre för-

¹ Senaste lydelse 1962:629.

(Nuvarande lydelse)

ningen närmast föregående kalenderåren förbrukats sammanlagt minst femtontusen kubikmeter eldningsolja; *samt*

e) olja som sålts för förbrukning vid fartygs drift i utrikes trafik.

(Föreslagen lydelse)

säljningen närmast föregående kalenderåren förbrukats sammanlagt minst femtontusen kubikmeter eldningsolja;

f) olja som sålts för förbrukning såsom råvara vid framställning av stadsgas för försäljning;

g) olja som sålts för förbrukning vid fartygs drift i utrikes trafik.

8 §.¹

Olja, som lagras enligt denna förordning, skall den lagringsskyldige förvara inom riket i utrymmen, som han äger eller över vilka han eljest förfogar, på sätt som tillsynsmyndigheten finner ur kontrollsynpunkt godtagbart. I lagret må ej inräknas *olja*, som är upplagd å provianteringsfrilager eller är föremål för transitering.

Kungl. Maj:t — — — — — eller beskjutning.

Det ankommer på tillsynsmyndigheten att under beaktande av beredskapsbehoven besluta om förläggningen av lager som sägs i andra stycket.

Vara, som lagras enligt denna förordning, skall den lagringsskyldige förvara inom riket i utrymmen, som han äger eller över vilka han eljest förfogar, på sätt som tillsynsmyndigheten finner ur kontrollsynpunkt godtagbart. I lagret må ej inräknas *vara*, som är upplagd å provianteringsfrilager eller är föremål för transitering.

Det ankommer på tillsynsmyndigheten att under beaktande av beredskapsbehoven besluta om förläggningen av *dels* lager som sägs i andra stycket, *dels övriga lager i den utsträckning Kungl. Maj:t bestämmer*.

10 §.

Tillsynsmyndigheten må lämna lagringsskyldig tillstånd att fullgöra sin lagringsskyldighet genom att till motsvarande myckenhet lagra olja tillhörande annan grupp än som följer av vad ovan stadgas eller annan mineralolja än som angives i 2 §. Medgivande må ock lämnas lagringsskyldig att enligt närmare bestämmelser av tillsynsmyndigheten i stället för eldningsolja lagra annat bränsle.

Tillsynsmyndigheten må lämna lagringsskyldig *som avses i 5 eller 6 §* tillstånd att fullgöra sin lagringsskyldighet genom att till motsvarande myckenhet lagra olja tillhörande annan grupp än som följer av vad ovan stadgas eller annan mineralolja än som angives i 2 §. Medgivande må ock lämnas *sådan* lagringsskyldig att enligt närmare bestämmelser av tillsynsmyndigheten i stället för eldningsolja lagra annat bränsle.

Tillsynsmyndigheten må vidare lämna den som är lagringsskyldig enligt 6 a § tillstånd att i stället för råvara som där avses lagra motsva-

¹ Senaste lydelse 1962:629.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

rande myckenhet av annan råvara som kan utnyttjas för gasframställningen.

11 §.¹

Avbrytes eller försvåras tillförseln av olja till riket eller viss del därav, äger Kungl. Maj:t medgiva, att lagren må helt eller delvis tagas i anspråk.

Avbrytes eller försvåras tillförseln till riket eller viss del därav av vara som lagras enligt denna förordning, äger Kungl. Maj:t medgiva, att lagren må helt eller delvis tagas i anspråk.

Försättes lagringsskyldig — — — — — behöriga slutförande.

12 §.

Lagringsskyldig skall före den 1 februari närmast efter basåret lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd olja, tillhörande olika grupper, han under basåret sålt eller förbrukat under omständigheter som avses i 5 eller 6 §.

Den som är lagringsskyldig enligt 5 eller 6 § skall före den 1 februari närmast efter basåret lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd olja, tillhörande olika grupper, han under basåret sålt eller förbrukat under omständigheter som avses i nämnda paragrafer. Den som är lagringsskyldig enligt 6 a § skall varje år före den 1 februari lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd stadsgas som han under närmast föregående kalenderår framställt för försäljning och den mängd råvara som därvid förbrukats.

Har lagringsskyldig — — — — — och adress.

13 §.²

Under kalenderår, då lagringsskyldig har att hålla lager av olja, skall han varje månad lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd olja, tillhörande varje grupp, som han vid utgången av närmast föregående kalendermånad hade i lager inom riket, så ock om platsen och sättet för oljans förvaring. Tillsynsmyndigheten må dock befria från skyldighet att lämna uppgift om förvaringsplatsen.

Under kalenderår, då lagringsskyldig som avses i 5 eller 6 § har att hålla lager av olja, skall han varje månad lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd olja, tillhörande varje grupp, som han vid utgången av närmast föregående kalendermånad hade i lager inom riket, så ock om platsen och sättet för oljans förvaring. Motsvarande gäller beträffande den som har att hålla lager av råvara för framställning av stadsgas. Tillsynsmyndigheten må befria från skyldighet att lämna uppgift om förvaringsplatsen.

Lagringsskyldig, som — — — — — sådant bränsle.

¹ Senaste lydelse 1958:55.

² Senaste lydelse 1959:119.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 §.¹

Efter anmaning är envar som inom riket sålt eller förbrukat eller från utrikes ort infört *olja* skyldig lämna tillsynsmyndigheten de uppgifter om försäljningen, förbrukningen, införseln eller lagret, som tillsynsmyndigheten finner erforderliga för tillämpningen av denna förordning.

Efter anmaning är envar som inom riket sålt eller förbrukat eller från utrikes ort infört *mineralolja* skyldig lämna tillsynsmyndigheten de uppgifter om försäljningen, förbrukningen, införseln eller lagret, som tillsynsmyndigheten finner erforderliga för tillämpningen av denna förordning. *Den som framställt stadgas har motsvarande skyldighet.*

18 §.

Försummar lagringsskyldig att hålla *olja i lager i föreskriven myckenhet* och på sätt, som i denna förordning eller med stöd därav föreskrivits, förelägger tillsynsmyndigheten honom vid vite att inom viss tid vidtaga rättelse.

Om skyldighet att i fall som avses i första stycket erlagga oljeavgift gäller vad därom stadgas i förordningen om oljeavgift m. m.

Försummar lagringsskyldig att hålla *lager av den omfattning och på det sätt, som i denna förordning eller med stöd därav föreskrivits*, förelägger tillsynsmyndigheten honom vid vite att inom viss tid vidtaga rättelse.

Om skyldighet att i *vissa* fall som avses i första stycket erlagga oljeavgift gäller vad därom stadgas i förordningen om oljeavgift m. m.

Denna lag träder i kraft, såvitt avser 6 § tredje stycket, 6 a §, 10 § andra stycket och 12 § första stycket andra punkten, den 1 januari 1977 och i övrigt den 1 januari 1970.

I fråga om de lagringsmängder som skall hållas i lager under år 1970 gäller vad tidigare bestämts.

Departementschefen

Importandelen av produkter som behövs för vår energiförsörjning har från mitten av 1940-talet ständigt ökat. I fråga om drivmedlen är importberoendet numera totalt. För bränslen är det inemot 90 %. Förändringen mot ett nästan fullständigt importberoende för drivmedels- och bränsleförsörjningen har sin grund i det ständigt ökade behovet av energi som skapas av samhällets starka utveckling. Den ökade efterfrågan på energi har i stor utsträckning fått tillgodoses genom import av oljeprodukter.

Energikommittén redovisar i sin prognos en fortsatt kraftig stegring av energibehovet. Det ökade behovet kan inom överskådlig tid endast i mindre omfattning täckas genom utbyggnad av atom- och vattenkraft. Vi måste därför även i fortsättningen importera stora mängder olja. Importen av den-

¹ Senaste lydelse 1962: 629.

na vara beräknas sålunda stiga från ca 19 milj m³ år 1965 till 35—36 milj. m³ år 1975 och till 43—48 milj. m³ år 1985.

Ett avbrott i oljeimporten skulle innebära starka störningar för vårt samhälle. Detta förhållande har framtvingat omfattande beredskapsåtgärder. För att trygga vår energiförsörjning i olika krigs- och avspärrningssituationer lagrar vi olja sedan mer än trettio år. Det nuvarande lagringsprogrammet, som antogs år 1962, syftade till att under en sjuårsperiod väsentligt öka lagringen av olja. De i programmet uppställda lagringsmålen för olika produkter kommer i stort sett att ha uppnåtts vid utgången av år 1969.

För den fortsatta lagringen lägger 1968 års oljelagringskommitté fram tre alternativa förslag till lagringsmål, vart och ett med två varianter betecknade a och b.

Alternativ I b innebär att en i förhållande till riksdagens tidigare beslut oförändrad tidsmässig försörjningsuthållighet vid krig och avspärrning uppnås efter fem år. Alternativ II b syftar likaledes till full lagerutbyggnad men under sju år. Alternativ III har beräknats så att lagerbehovet för varje produktslag med undantag för krigsreserven av drivmedel begränsas till 95 % av de i alternativ II angivna mängderna. Väljs alternativ III kommer således inte den tidigare beslutade försörjningsuthålligheten att uppnås. I varianten a av resp. alternativ har kommittén räknat med en i förhållande till tidigare beslut ökad försörjningsuthållighet för uppvärmningssektorn.

Kommitténs beräkningar av lagringsmålen för den nya perioden grundas bl. a. på att förbrukningen i både krigs- och avspärrningsfallen nedbringas till lägsta praktiskt möjliga nivå. Man framhåller därför vikten av att ransoneringar är väl förberedda. Jag delar helt kommitténs uppfattning härvidlag.

Vid sina beräkningar av lagringsmålen har kommittén vidare utgått från de bedömningar av det totala lagerbehovet som gjorts av överstyrelsen för ekonomiskt försvar. Hänsyn har också tagits till i landet befintliga tillgångar av drivmedel och bränslen samt till möjligheten av inhemsk ersättningsproduktion. Vid remissbehandlingen har överbefälhavaren anmärkt på att kommittén vid sina beräkningar av lagerbehovet inte synes ha kunnat ta hänsyn till ett för krigsmaktens del visst ökat lagringsbehov. Jag finner att detta lagringsbehov endast marginellt kan inverka på lagringsmålet. Vidare har jordbruksnämnden framhållit att de av kommittén beräknade tillgångarna av drivmedel i farmaggregat hos jordbruket redan tagits i anspråk av nämnden i dess interna planer på en drivmedelsransonering inom jordbrukets område. Denna fråga bör uppmärksammas vid fastställandet av den drivmedelsmängd som kan komma att tilldelas jordbruket i ett krisläge.

I fråga om inhemsk ersättningsproduktion för drivmedel konstaterar kommittén att endast gengas kan komma ifråga. Tillverkning av den speciella utrustning som erfordras för gengasdrift tar dock relativt lång tid. Efter- som en snabbare övergång till inhemska drivmedel ökar landets uthållighet

i ett krisläge anser kommittén det angeläget att möjligheterna till att minska den tid som går åt för att sätta i gång produktionen av gengasutrustning snarast prövas. En minskad igångsättningstid skulle även kunna innebära, att det föreslagna lagringsmålet för motorbrännolja kan sänkas något. Jag finner de av kommittén framförda synpunkterna viktiga. Forskningen i fråga om gengasaggregat är långt driven. Prototyper av aggregat för olika fordon har framställts och provkörts nu i olika delar av landet. Enligt min uppfattning får frågan om ökade statliga insatser för förberedelser av produktion av gengasaggregat prövas i samband med överstyrelsens årliga anslagsframställningar.

De beräkningar som leder fram till kommitténs förslag om lagringsmål för den nya perioden är enligt min mening väl grundade. De understryker behovet av fortsatt ökad beredskapslagring. Någon annan uppfattning har heller inte förts fram vid remissbehandlingen. Beredskapslagren av olja samt av koks bör således byggas upp ytterligare. Jag anser att målet skall vara en i förhållande till nuvarande planering oförändrad tidsmässig uthållighet under krigs- och avspärrningsperioderna. Det av kommittén förordade förslaget om en sjuårig lagringsperiod finner jag väl motiverat och föreslår därför att lagringsmålet för olja och koks för den kommande perioden fastställs i enlighet med kommitténs alternativ II b. Jag delar således inte kommerskollegiets uppfattning om behovet av ett ökat lagringsmål för bensin. Kommittén har enligt min mening beaktat de svårigheter som uppstår vid en bensinransonering och satt lagringsmålet därefter. Det av Svenska petroleum institutet framförda förslaget om att reducera lagringsmålet för motorbrännolja kan jag inte biträda. Överstyrelsen för ekonomiskt försvar förordar det högre lagringsmålet för uppvärmningssektorn och anför med instämmande av överbefälhavaren goda skäl härför. Jag finner dock liksom en enig kommitté att det lägre lagringsmålet ger en tillfredsställande beredskap och förordar därför detta. Beträffande kommitténs förslag om ökad lagring av koks finner jag att lagringen bör genomföras inom ramen för de resurser som står till överstyrelsens förfogande.

Krigsreserven av drivmedel bör liksom hittills förvaras i särskilt lokaliserade skyddade anläggningar. Enligt min mening innebär den av kommittén föreslagna styrda lokaliseringen av en viss del av krigsreserven av eldningsolja en förbättring av beredskapen. Förslaget bör därför genomföras. Jag biträder även förslaget om en styrd lokalisering av en viss del av de elkraft- och värmeproducerande företagens ökade lagring.

I fråga om finansieringen av oljelagringen bryter sig meningarna såväl inom kommittén som bland remissinstanserna. Kommitténs majoritet föreslår med instämmande av flera av de statliga remissinstanserna, att kostnaderna för det nya lagringsprogrammet skall finansieras prissägen. Reservantens uppfattning att staten skall bidra till industrins kostnader finner stöd hos vissa av näringslivets organisationer.

Jag vill erinra om att vid tillkomsten av det nu löpande programmet beräknades ett pristillägg på 0,4 öre litern täcka oljehandelns kostnader för beredskapslagringen intill ett belopp av 60 milj. kr. Genom att detta pristillägg inte skulle belasta leveranser till den lagringspliktiga industrin fick denna underlag för finansiering av sina kostnader för beredskapslagringen. På grund av den starkt stigande försäljningen beräknas ett pristillägg på 0,4 öre per liter under den kommande lagringsperioden inbringa ett belopp av 129 milj. kr. per år. Detta belopp täcker väl oljehandelns kostnader som beräknas gå upp till 108,2 milj. kr. per år. Oljehandelns leveranser till den lagringspliktiga industrin skall inte heller för den nya perioden belastas med pristillägget. Industrins kostnader för sin beredskapslagring under den nya perioden kan beräknas bli lägre än under den nu löpande. Någon skillnad i kostnadshänseende mellan den lagringsskyldiga industrin och andra konsumenter torde, som kommerskollegium framhåller, inte komma att föreligga.

Mot denna bakgrund föreslår jag att kommittémajoritetens förslag till finansiering godtages. Svenska petroleum institutet anför i sitt remissyttrande att pristillägget för motorbrännolja under den kommande perioden kan förväntas bli högre än för andra produkter. Eftersom finansieringsförslaget biträtts av oljebranschens representanter i kommittén, utgår jag dock från att pristillägget för motorbrännolja på grund av beredskapslagringsavgiften inte skall behöva bli högre än under nu löpande period.

Med hänsyn till de lokaliseringskrav som ställs på de skyddade och lokaliserade utrymmena anser jag att statsbidrag bör lämnas till merkostnaden för dessa. Denna merkostnad beräknas gå upp till ca 80 milj. kr. eller 11,5 milj. kr. per år. Det statliga bidraget bör liksom hittills lämnas i form av ränte- och amorteringsfria lån.

För att tillförsäkra konsumenterna av stadsgas och gasol en rimlig försörjning i ett krisläge föreslår kommittén lagringsskyldighet även för stadsgasindustrins råvaror samt för gasol. Jag ansluter mig till de bedömningar som kommittén därvid gjort och förordar att lagringsmålen skall avse samma försörjningsuthållighet som för olja.

Remissinstanserna sätter i och för sig inte i fråga behovet av beredskapslagring av dessa varor. I fråga om finansieringen av lagringen har dock flera näringslivsorganisationer en annan uppfattning än kommittén. Jag vill framhålla att lagringsskyldighet för stadsgasindustrin föreslogs redan av 1961 års oljelagringskommitté. Förslaget innebar bl. a. att lagringsskyldigheten skulle fullgöras utan statliga bidrag. Med hänsyn till att stadsgasverken i remissyttrande över kommittébetänkandet uttalade sin villighet att frivilligt sörja för en betryggande lagring förordade jag i prop. 1962: 194 ingen särskild lagringsskyldighet. Jag förutsatte dock att överenskommelse om frivillig lagring skulle träffas mellan stadsgasindustrins företrädare och tillsynsmyndigheten. Riksdagen beslöt i enlighet med propositionen. Stads-

gasindustrin bör mot denna bakgrund i sitt planeringsarbete för övergång till annan råvara än kol ha räknat med inte blott de vinster från miljövårds- och produktivitetssynpunkt som de nya råvarorna för med sig utan även med kostnader för beredskapslagring. Lagringsskyldigheten för stadsgasindustrin skall enligt förslaget träda i kraft först den 1 januari 1977. Detta innebär att medel för finansieringen kan anskaffas under en relativt lång tid. Kostnaderna kan vidare slås ut på en normal avskrivningstid med kraftigt minskade årskostnader som följd. Stadsgasindustrin har i allmänhet också större lager av råvara än vad som är kommersiellt betingat. Detta bör innebära att lageruppbyggnaden på grund av den föreslagna lagringsplikten blir av begränsad omfattning. Av dessa skäl anser jag att kostnaderna för beredskapslagring av råvara för stadsgas kan bäras utan statligt stöd.

De investeringskostnader för beredskapslagring av gasol som enligt kommitténs förslag skall åvila de lagringskyldiga torde inte heller bli större än att de kan bära dessa. Jag biträder därför kommitténs förslag. Kostnaderna för lagringen av krigsreserven och en del av avspärrningsreserven av gasol i bergrum, 19,8 milj. kr., bör bestridas av staten.

Då lagringsperioden avses omfatta en så lång tidsrymd som sju år bör programmet, som kommittén föreslår, omprövas vid mitten av lagringsperioden. Omprövningen skall vara begränsad till en bedömning av prognoserna över fredskonsumtionen av olja, krigs- och avspärrningsposternas storlek samt avdragsposternas storlek. Med hänsyn till att omprövningen inte skall avse programmets finansiering bör Kungl. Maj:t bemyndigas att besluta om de ändringar som kan föranledas av prövningen. Jag ämnar i annat sammanhang återkomma till frågan om att tillkalla den särskilda kontrollgrupp som förordats av kommittén.

Utskottet

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen bifaller propositionen nr 136, såvitt den hänvisats till lagutskott.

Stockholm den 2 december 1969

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand (s), Lars Larsson (s)*, Dahlberg (s), Hübinette (m), Eric Carlsson (cp), Wanhainen (s), Österdahl (fp) och Axelsson (fp)*;

från andra kammaren: fröken Sandell (s), herrar Fredriksson (s), Göransson (s), Ringaby (m), fru Fränkel (fp), fru Håvik (s), herrar Johansson i Skärstad (cp) och Olsson i Mölndal (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.